

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII

**unor hotărâri ale Parlamentului referitoare la numirea
și revocarea Procurorului General**

(Sesizarea nr. 15a/2013)

CHIȘINĂU

20 mai 2013

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Victor POPA,
DI Petru RAILEAN, *judcători*,
cu participarea dlui Eugeniu Osipov, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 8 mai 2013
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în ședință plenară închisă,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 8 mai 2013, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit.a) din Constituție, 25 lit.g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin.(1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, de deputatul în Parlament, dl Serghei Sîrbu, privind controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 98 din 25 aprilie 2013 privind constituirea unei Comisii speciale pentru examinarea circumstanțelor adoptării de către Parlament a Hotărârii nr. 81 din 18 aprilie 2013 privind numirea în funcția de Procuror General, Hotărârii Parlamentului nr. 103 din 3 mai 2013 cu privire la Raportul Comisiei speciale pentru examinarea circumstanțelor adoptării de către Parlament a Hotărârii nr. 81 din 18 aprilie 2013 privind numirea în funcția de Procuror General și Hotărârii Parlamentului nr. 104 din 3 mai 2013 cu privire la abrogarea Hotărârii Parlamentului nr. 81 din 18 aprilie 2013 privind numirea în funcția de Procuror General.

2. La 16 mai 2013, în temeiul articolului 31 alin. (3) din Codul jurisdicției constituționale, autorul sesizării a suplimentat obiectul sesizării, solicitând Curții să exercite controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 81 din 18 aprilie 2013 privind numirea în funcția de Procuror General.

3. Autorul sesizării a pretins, în special, că prin adoptarea hotărârilor Parlamentului nr. 98 din 25 aprilie 2013, nr. 103 și nr. 104 din 3 mai 2013, care au avut ca rezultat final abrogarea Hotărârii nr. 81 din 18 aprilie 2013 privind numirea în funcția de Procuror General, au fost încălcate prevederile articolelor 1, 2, 6, 7, 39, 64, 66 lit. j), 74 alin.(2), 76, 124 alin.(3), 125 alin.(1) și (3) din Constituție.

4. Prin decizia Curții Constituționale din 14 mai 2013 sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudicia fondul cauzei.

5. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opinia Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Ministerului Justiției, Consiliului Superior al Procurorilor și Uniunii Avocaților din Moldova. Doar Parlamentul și-a exercitat acest drept.

6. În ședința plenară publică a Curții sesizarea a fost susținută de dl Serghei Sîrbu, deputat în Parlament. Parlamentul a fost reprezentat de dl Anatolie Dimitriu, deputat în Parlament, și dl Sergiu Chirică, consultant principal în cadrul Direcției juridice generale a Secretariatului Parlamentului. Ministerul Justiției a fost reprezentat de dl Vladimir Grosu, viceministru al justiției. Președintele Republicii Moldova nu și-a delegat reprezentantul.

ÎN FAPT

7. La 18 aprilie 2013 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 81, prin care domnul Corneliu Gurin a fost numit în funcția de Procuror General pentru un mandat de 5 ani.

8. Ulterior, Procurorul General a depus jurământul în fața Parlamentului și a intrat în exercițiul funcției.

9. Hotărârea Parlamentului nr. 81 din 18 aprilie 2013 privind numirea în funcția de Procuror General a intrat în vigoare la data adoptării și a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 91 din 20 aprilie 2013, art. 304.

10. Prin Hotărârea Parlamentului nr. 98 din 25 aprilie 2013 a fost creată o comisie specială pentru examinarea circumstanțelor adoptării de către Parlament a Hotărârii nr. 81 din 18 aprilie 2013 privind numirea în funcția de Procuror General.

11. La 3 mai 2013 Comisia specială a prezentat un raport, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 103, prin care a constatat că la numărarea voturilor s-a comis o eroare și, de fapt, pentru numirea dlui Corneliu Gurin în funcția de Procuror General au votat nu 51 de deputați, ci 49 de deputați, deoarece doi deputați au negat că ar fi votat pentru candidatul respectiv. De asemenea, a fost invocată necorespunderea candidatului cerințelor legale pentru accederea la funcția de Procuror General (lipsa experienței necesare).

12. La 3 mai 2013, prin Hotărârea nr. 104, Parlamentul a abrogat Hotărârea nr. 81, prin care a fost numit Procurorul General.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

13. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1, art.1) sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 66 Atribuțiile de bază

„Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

[...]

j) alege și numește persoane oficiale de stat, în cazurile prevăzute de lege; [...]"

Articolul 74 Adoptarea legilor și hotărârilor

„[...]”

(2) Legile ordinare și hotărârile se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.

[...]”

Articolul 76 Intrarea în vigoare a legii

„Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia.”

Articolul 124 Atribuțiile și structura

„(1) Procuratura reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor, conduce și exercită urmărirea penală, reprezintă învinuirea în instanțele judecătorești, în condițiile legii.

(2) Sistemul organelor Procuraturii cuprinde Procuratura Generală, procuraturile teritoriale și procuraturile specializate.

(3) Organizarea, competența și modul de desfășurare a activității Procuraturii sunt stabilite prin lege.”

Articolul 125 Mandatul procurorilor

„(1) Procurorul General este numit în funcție de către Parlament, la propunerea Președintelui acestuia.

(2) Procurorii ierarhic inferiori sunt numiți de Procurorul General și îi sunt subordonați.

(3) Mandatul procurorilor este de 5 ani.

(4) Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția activității didactice și științifice. [...]”

14. Prevederile relevante ale Legii nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură (M.O., 2009, nr. 55-56, art. 155) sunt următoarele:

Articolul 1 Procuratura

„Procuratura este o instituție autonomă în cadrul autorității judecătorești, care, în limitele atribuțiilor și competenței, apără interesele generale ale societății, ordinea de drept, drepturile și libertățile cetățenilor, conduce și exercită urmărirea penală, reprezintă învinuirea în instanțele de judecată, în condițiile legii. ”

Articolul 2 Principiile de organizare a activității Procuraturii

„(1) Procuratura își desfășoară activitatea pe principiul legalității.

(2) Activitatea Procuraturii este transparentă și presupune garantarea accesului societății și al mijloacelor de informare în masă la informațiile despre această activitate, cu excepția restricțiilor prevăzute de lege.

(3) Principiul independenței exclude posibilitatea de subordonare a Procuraturii autorității legislative și celei executive, precum și de influență sau de imixtiune a unor alte organe și autorități ale statului în activitatea Procuraturii.

(4) Procurorul își organizează activitatea și o desfășoară pe principiul autonomiei, asigurat prin independență procesuală și control judecătoresc, care îi oferă posibilitatea de a lua de sine stătător decizii în cauzele și în cazurile pe care le examinează.

(5) În activitatea Procuraturii, controlul ierarhic intern și controlul judecătoresc sunt principii care asigură exercitarea dreptului procurorului ierarhic superior de a verifica legalitatea deciziilor emise de procurorul ierarhic inferior, precum și posibilitatea contestării în instanță de judecată a deciziilor și a acțiunilor cu caracter procesual ale procurorului. ”

Articolul 3

Cadrul juridic de activitate a Procuraturii

„Activitatea Procuraturii este reglementată de Constituția Republicii Moldova, de prezenta lege, de alte acte legislative, precum și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.”

Articolul 27

Procurorul General

„(1) Procurorul General conduce Procuratura.

(2) Procurorul General:

a) reprezintă Procuratura în relațiile cu celelalte autorități publice, cu persoane juridice și fizice din țară și din străinătate;

b) numește procurorii inferiori, exercită, direct sau prin intermediul adjuncților săi ori al procurorilor subordonați, controlul asupra activității procurorilor;

c) emite în scris ordine, dispoziții și instrucțiuni metodologice și de reglementare executorii, aprobă regulamente;

d) revocă, suspendă sau anulează actele emise de procurori care contravin legii;

e) stabilește, în corespundere cu structura aprobată de Parlament, organizarea interioară a organelor Procuraturii, repartizează mijloace pentru funcționarea lor;

f) solicită organelor care au competențe legale în descoperirea și urmărirea infracțiunilor, precum și în exercitarea activității operative de investigații, delegarea de persoane specializate în domeniu pentru a îndeplini, sub directa conducere și sub controlul nemijlocit al procurorilor, actele procesuale conferite de lege;

g) sesizează Curtea Constituțională privind constituționalitatea legilor, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului;

h) conferă procurorilor, în condițiile legii, grade de clasificare și grade militare speciale;

i) decide asupra atribuțiilor și obligațiilor prim-adjunctului și adjuncților săi, precum și ale altor procurori din subordine;

j) convoacă procurorii inferiori în ședințe, anual sau de câte ori este nevoie;

k) este ordonatorul mijloacelor financiare, administrează bunurile Procuraturii.

(3) Procurorul General prezintă anual Parlamentului raport despre starea legalității și ordinii de drept din țară, precum și despre măsurile întreprinse pentru redresarea ei. Raportul Procurorului General este făcut public și se plasează în internet pe pagina oficială a Procuraturii.”

Articolul 36

Condițiile de numire în funcția de procuror

„(1) Poate fi numită în funcția de procuror persoana care întrunește următoarele condiții:

a) deține cetățenia Republicii Moldova și este domiciliată pe teritoriul ei;

b) are capacitate de exercițiu deplină;

- c) este licențiată în drept;
  - d) are vechimea în muncă necesară pentru a fi numită în funcția respectivă și se bucură de o bună reputație sau a absolvit cursurile de formare inițială a procurorilor la Institutul Național al Justiției;
  - e) nu are antecedente penale;
  - f) cunoaște limba de stat;
  - g) este aptă din punct de vedere medical pentru exercitarea atribuțiilor.
- (2) În funcția de Procuror General poate fi numită persoana a cărei calificare profesională și experiență de lucru din ultimii 15 ani sînt corespunzătoare realizării sarcinilor Procuraturii, iar în funcția de adjuncț al acestuia, persoana care a activat în funcția de procuror cel puțin 10 ani.[...]"

Articolul 40 Numirea în funcție a procurorilor

„(1) Procurorul General este numit în funcție de către Parlament, la propunerea Președintelui Parlamentului, pentru un mandat de 5 ani.

(2) După numirea în funcție, Procurorul General depune în fața Parlamentului următorul jurămînt:

„În exercitarea atribuțiilor de Procuror General, jur să respect cu strictețe Constituția, legile Republicii Moldova, să apăr ordinea de drept, drepturile și libertățile omului, interesele generale ale societății”.

[...]"

Articolul 66 Eliberarea din funcție

„(1) Procurorul este eliberat din funcție în cazul:

- a) demisiei în condițiile art.67 alin.(2);
- b) depunerii cererii de eliberare din proprie inițiativă;
- c) demisiei în legătură cu atingerea plafonului de vîrstă;
- d) expirării termenului de numire în funcție;
- e) comiterii sistematice de abateri disciplinare sau comiterii unei abateri disciplinare grave;
- f) necorespunderii funcției deținute din cauza calificării insuficiente, fapt constatat prin atestare;
- g) pronunțării unei sentințe definitive de condamnare;
- h) pierderii cetățeniei Republicii Moldova;
- i) refuzului de a fi transferat în alt organ al Procuraturii dacă organul în care a lucrat se lichidează ori se reorganizează;
- j) decesului sau declarării decesului procurorului prin hotărâre judecătorească definitivă.

[...]

(4) Procurorul General poate fi eliberat din funcție înainte de expirarea mandatului de către Parlament la propunerea Președintelui Parlamentului, în cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a), b), g), h).

[...]"

15. Prevederile relevante ale Legii nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative (M.O., 2002, nr. 36-38, art. 210) sunt următoarele:

Articolul 11 Hotărârile

„(1) Hotărârile Parlamentului sînt acte legislative subordonate legilor, se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți, dacă prin Constituție nu este prevăzută o altă majoritate, și nu se supun procedurii de promulgare. Hotărârile cu caracter individual și alte hotărâri care nu conțin norme de drept pot fi examinate fără a fi supuse tuturor procedurilor prealabile în organele de lucru ale Parlamentului.

(2) Hotărârile Parlamentului se adoptă:

[...]

c) pentru alegerea, numirea, revocarea, destituirea și suspendarea din funcții publice;

[...]"

16. Prevederile relevante ale Legii nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică (M.O., 2010, nr. 194-196, art. 637) sunt următoarele:

Articolul 6 Ocuparea funcției de demnitate publică

„(1) Ocuparea funcției de demnitate publică are loc prin alegeri sau prin numire, în condițiile legii.

[...]

(3) În cazul în care ocuparea funcției de demnitate publică are loc prin numire, temeiul legal al apariției raportului de exercitare a funcției este actul de numire.

(4) Pentru ocuparea unor funcții de demnitate publică prin numire se organizează concurs în condițiile legii.

(5) Autoritatea competentă să numească în funcție demnitarul respectiv o face din oficiu sau la propunerea autorității/organului abilitat.

(6) Demnitarul depune jurământ în cazul în care această obligație este prevăzută de legea specială ce reglementează activitatea acestui demnitar. ”

Articolul 7 Mandatul demnitarului

„(1) Mandatul demnitarului este de 4 ani, dacă un alt termen nu este stabilit prin Constituție sau prin legea specială ce reglementează activitatea acestui demnitar.

(2) Exercitarea funcției de demnitate publică nu este limitată de un anumit număr de mandate, cu excepția cazurilor când legea specială ce reglementează activitatea demnitarului prevede altfel.

(3) În cazul în care termenul regulamentar de exercitare a mandatului expiră sau a expirat, iar succesorul de competență nu intră în exercitarea mandatului, demnitarul continuă să-și exercite mandatul pînă la ocuparea funcției de către succesorul de competență.”

Articolul 22 Încetarea mandatului

„(1) Exercitarea mandatului încetează la expirarea termenului, dacă mandatul nu este prelungit în modul stabilit de lege, sau înainte de termen.

[...]

(3) În cazul demnitarului numit încetarea înainte de termen a mandatului are loc prin revocarea sau, după caz, eliberarea din funcție a demnitarului în temeiul actului administrativ al autorității care l-a numit în funcție.

(4) Dispozițiile alin. (3) nu se aplică demnitarilor pentru care legea specială ce reglementează activitatea acestora prevede o altă procedură de încetare a mandatului înainte de termen.”

17. Prevederile relevante ale Legii nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului (M.O., 1996, nr. 81-82, art. 765; Republicată M.O., 2007, nr. 50, art. 237) sunt următoarele:

Articolul 16 Constituirea comisiilor permanente

„(1) Comisiile permanente sunt organe de lucru ale Parlamentului, înființate pentru efectuarea activității Parlamentului.

(2) Comisiile permanente răspund în fața Parlamentului și îi sunt subordonate. Statutul și modul de funcționare a comisiilor permanente se stabilesc prin prezentul Regulament.

(3) Comisiile permanente se aleg pe întreaga durată a legislaturii. Numărul comisiilor, denumirea, componența numerică și nominală a fiecărei comisii se va hotărî de Parlament, la propunerea Biroului permanent.”

Articolul 32 Constituirea comisiilor speciale

„Parlamentul poate constitui, de asemenea, comisii speciale.”

Articolul 92

Procedura de alegere, numire sau de propunere pentru numirea în funcție a persoanelor oficiale de stat

„(1) Hotărârile cu privire la alegere, numire sau propunerile pentru numirea în funcție a persoanelor oficiale de stat care, potrivit Constituției și altor legi, se fac de către Parlament, se adoptă în condițiile art.74 alin.(2) din Constituție. În același mod se adoptă și hotărârile Parlamentului cu privire la destituirea (revocarea) persoanelor oficiale vizate, cu excepțiile stabilite de legislație.

(2) Chestiunea cu privire la alegere, numire sau propunerile pentru numirea în funcție a persoanelor oficiale de stat se supun dezbaterii Parlamentului după prezentarea raportului Comisiei juridice, pentru numiri și imunități.

(3) În procesul întocmirii raportului comisia va examina candidaturile pentru alegere, numire sau propunerile pentru numirea în funcție a persoanelor oficiale de stat, având dreptul de a chema spre audiere persoanele în cauză.”

Articolul 101

Participarea deputaților la ședință

„(1) Deputații sunt obligați să se înscrie pe lista de prezență pînă la începutul ședinței și să fie prezenți la lucrările Parlamentului.

(2) Deputatul care nu poate lua parte la ședință, din motive independente de voința sa, va trebui să informeze conducerea Parlamentului prin intermediul subdiviziunii Secretariatului Parlamentului responsabile de asigurarea ședințelor plenare, menționând cauzele care îl împiedică să participe.”

Articolul 109

Înregistrarea și stenografierea dezbaterilor din ședințele Parlamentului

„(1) Dezbaterile din ședințele Parlamentului se înregistrează pe bandă magnetică și se stenografiază.

(2) Deputații au dreptul de a verifica exactitatea stenogramei prin confruntarea ei cu banda magnetică.”

ÎN DREPT

18. Din conținutul sesizării, Curtea observă că aceasta vizează în esență numirea și eliberarea din funcție a Procurorului General.

19. Astfel, sesizarea se referă la un ansamblu de elemente și principii cu valoare constituțională interconexe, precum supremația Constituției, statul de drept, democrația și exercitarea puterii, competențele Parlamentului,

garanțiile de exercitare a funcției de Procuror General, procedura parlamentară.

A. ADMISIBILITATEA

20. În conformitate cu decizia sa din 14 mai 2013 (a se vedea § 4), Curtea a reținut că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. a) din Codul Jurisdicției Constituționale, sesizarea prezentată ține de competența Curții Constituționale.

21. Articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul Jurisdicției Constituționale abilitază deputatul în Parlament cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

22. Curtea constată că obiectul controlului constituționalității îl constituie Hotărârile Parlamentului nr. 98 din 25 aprilie 2013, nr. 103 și nr. 104 din 3 mai 2013, care au avut ca rezultat final abrogarea Hotărârii nr. 81 din 18 aprilie 2013 privind numirea în funcția de Procuror General.

23. Parlamentul, Președintele Republicii Moldova și Ministerul Justiției au solicitat amânarea ședinței plenare a Curții, invocând necesitatea pregătirii suplimentare, în conformitate cu garanțiile dreptului la un proces echitabil, consacrat de articolul 6 din Convenția Europeană.

24. În acest context, Curtea reiterează concluziile enunțate în Hotărârea nr. 6 din 16 mai 2013:

„23. [J]urisdicția constituțională, prin competențele sale, se găsește la limita dintre drept și politică, fiind impregnată de un element de drept public și departe de domeniul dreptului civil, astfel încât nu intră în domeniul de aplicare al articolului 6 § 1 din Convenția Europeană.

24. În acest sens, Curtea reține că, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, ținând seama de faptul că acest control de constituționalitate se exercită potrivit regulilor de competență atributivă specifică fiecărui stat contractant și că acesta poate fi *a priori* sau *a posteriori*, iar sesizarea jurisdicției constituționale poate fi făcută atât pe „cale de acțiune”, cât și pe „cale de excepție”, de către autorități publice, alte jurisdicții sau de către particulari, a decis că dispozițiile articolului 6 § 1 din Convenție sunt aplicabile în cazul **recursurilor individuale** prin care au fost invocate drepturi directe aparținând celor care le-au intentat. Nu sunt aplicabile, însă, în cazul procedurilor de „control abstract” pronunțate de autoritățile publice sau celelalte jurisdicții care sunt titulare ale unor recursuri cu asemenea obiect (decizia CEDO din 22 octombrie 1984, în cauza *Sramek v. Austria*, Seria A nr. 84, § 35; decizia CEDO din 6 mai 1981, în cauza *Bucholz v. Germania*, Seria A nr. 42, § 48).

25. Curtea subliniază că în Republica Moldova nu este reglementată decât procedura de „control abstract” de constituționalitate, în cadrul căreia **jurisdicția constituțională nu se pronunță asupra fondului unei contestații, ci doar privind conformitatea deciziei unei autorități de stat (inclusiv acte normative) cu dispozițiile constituționale** și, prin urmare, **garanțiile dreptului la un proces echitabil**, astfel cum sunt consacrate de articolul 6 din Convenția Europeană, **nu sunt aplicabile.**”

25. De asemenea, în legătură cu demersurile de amânare a ședinței plenare, Curtea reține că, în conformitate cu articolul 49 alin. (1) din Codul

jurisdicției constituționale, neprezentarea la ședința Curții Constituționale a unei părți, înștiințată asupra datei, orei și locului ședinței, nu împiedică examinarea cauzei și pronunțarea hotărârii.

26. Având în vedere rolul important al Procurorului General în apărarea ordinii de drept, Curtea a considerat necesară soluționarea acestei cauze în termene cât mai restrânse.

27. În acest sens, Curtea reține că articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție dispune că aceasta:

„[...] exercită, la sesizare, controlul constituționalității [...] **hotărârilor Parlamentului** [...]”

28. În ceea ce privește aplicarea articolului 135 alin.(1) lit.a) din Constituție în raport cu Hotărârea nr. 81 din 18 aprilie 2013 privind numirea în funcția de Procuror General, Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr.10 din 16 aprilie 2010 pentru revizuirea Hotărârii nr.16 din 28 mai 1998 „Cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova” în redacția Hotărârii nr.39 din 9 iulie 2001, a menționat:

„[...] Constituția Republicii Moldova, prin art.135 alin.(1) lit.a), abilitază Curtea Constituțională cu controlul constituționalității tuturor actelor adoptate de Parlament, **fără a face distincție între actele normative și cele individuale.** [...]”

29. În context, Curtea Constituțională a statuat că actele administrative cu caracter individual, emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova și Guvern în exercițiul atribuțiilor prevăzute expres de normele constituționale sau legislative, ce țin de alegerea, numirea și destituirea din funcțiile publice a persoanelor oficiale exponente ale unui interes public deosebit, fac obiect al controlului constituționalității la sesizarea subiecților abilitați cu acest drept.

30. În acest sens, în Hotărârea nr.10 din 16 aprilie 2010, menționată supra, Curtea Constituțională a reținut că:

„[...] Actele emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova și Guvern referitoare la persoanele oficiale exponente ale unui interes public deosebit, alese sau numite pentru durata mandatului atribuit, **pot face obiect al controlului constituționalității sub aspectul formei și procedurii de adoptare.** [...]”

31. Aceleași principii au fost reiterate de Curtea Constituțională în hotărârile nr. 11 din 27 aprilie 2010 pentru controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 30-XVIII din 4 martie 2010 privind eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție, nr.14 din 7 iulie 2011 pentru controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr.83 din 21 aprilie 2011 privind numirea în funcția de Președinte al Curții de Conturi și nr. 18 din 4 octombrie 2011 pentru controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr.122 din 5 iulie 2011 privind eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție.

32. Curtea reține că, potrivit articolului 4 lit.a) din Legea contenciosului administrativ, Procurorul General nu se poate adresa în contenciosul administrativ pentru protecția drepturilor sale ce rezultă din raporturile de

serviciu. Din aceste considerente și având în vedere Hotărârea nr.29 din 21 decembrie 2010, care se referă la demiterea unei persoane oficiale exponente a unui interes public deosebit, numite pe durata mandatului, hotărârile Parlamentului, deși sunt acte cu caracter individual, pot fi supuse controlului constituționalității.

33. Reieșind din cele menționate, hotărârile Parlamentului nr. 81 din 18 aprilie 2013, nr. 98 din 25 aprilie 2013, nr. 103 și nr. 104 din 3 mai 2013 sunt susceptibile controlului constituționalității.

34. Curtea reține că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

35. Prin urmare, Curtea va examina actele contestate și va efectua aprecierea juridică a circumstanțelor de drept prin prisma articolelor 66 lit.j) și 125 combinate cu articolele 1 alin. (3) și 7 din Constituție, a raționamentelor expuse în jurisprudența sa anterioară, precum și a principiilor de drept general recunoscute.

B. FONDUL CAUZEI

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLELOR 66 LIT. J) ȘI 125 COMBinate CU ARTICOLELE 1 ALIN. (3) ȘI 7 DIN CONSTITUȚIE

36. Autorul sesizării pretinde, în special, că hotărârile Parlamentului nr. 98 din 25 aprilie 2013, nr. 103 și nr. 104 din 3 mai 2013, care au avut ca rezultat final abrogarea Hotărârii nr. 81 din 18 aprilie 2013 privind numirea în funcția de Procuror General, vin în contradicție cu articolul 66 lit. j) din Constituție, potrivit căruia:

„Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

[...]

j) alege și numește persoane oficiale de stat, în cazurile prevăzute de lege;”

37. La fel, autorul sesizării invocă și încălcarea articolului 125 din Constituție, care prevede:

„(1) Procurorul General este numit în funcție de către Parlament, la propunerea Președintelui acestuia. [...]”

1. Argumentele autorului sesizării

38. Autorul sesizării susține că în cazul în care Parlamentul intenționează să elibereze din funcție o persoană oficială, în prezenta speță – Procurorul General, este obligatorie respectarea procedurilor stipulate de Constituție și legislație.

39. Autorul sesizării a subliniat că, în fapt, prin abrogarea Hotărârii nr.81 din 3 mai 2013, s-a urmărit scopul revocării Procurorului General din funcție, însă procedurile respective au fost efectuate cu grave încălcări ale Constituției și legislației.

40. În opinia sa, prin abrogarea Hotărârii nr.81 au fost încălcate direct articolele 1, 7, 66, 125 din Constituție, dispozițiile Legii cu privire la Procuratură, ale Regulamentului Parlamentului și ale Legii privind actele legislative.

41. Autorul sesizării menționează, în acest sens, că Procuratura este o instituție autonomă în cadrul autorității judecătorești.

42. În viziunea autorului sesizării, prin revocarea abuzivă a Procurorului General, cu încălcarea normelor constituționale, a fost sfidat principiul statului de drept, prevăzut de articolul 1 al Constituției, și principiul separației puterilor în stat, prevăzut la articolul 6 din Legea Supremă.

43. Potrivit autorului sesizării, prin hotărârea din 3 mai 2013, Parlamentul a abrogat Hotărârea privind numirea în funcția de Procuror General, revocând mandatul acordat anterior, fără să respecte procedura constituțională, fără să existe motive legale și propunerea în acest sens a Președintelui Parlamentului, cu încălcarea procedurii prevăzute. Prin acest act, Parlamentul a sfidat flagrant art. 125 din Legea Supremă și art. 66 din Legea cu privire la Procuratură.

2. Argumentele autorităților

44. În viziunea reprezentanților Parlamentului și Ministerului Justiției, hotărârile contestate ale Parlamentului sunt constituționale. Ei au menționat că, prin abrogarea Hotărârii nr.81 din 18 aprilie 2013, Parlamentul a corectat o eroare tehnică, comisă în cadrul adoptării acesteia.

3. Aprecierea Curții

45. Curtea reține că articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție abilitază instanța de jurisdicție constituțională cu controlul constituționalității **tuturor** actelor adoptate de Parlament, fără a face distincție între actele normative și cele **individuale**.

46. Curtea relevă că la baza statului de drept, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție, stă **principiul legalității**. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică (art. 7 din Constituție).

47. În context, Curtea menționează că legalitatea, ca principiu de bază al statului de drept, presupune conformitatea normei sau a actului juridic cu normele superioare care stabilesc condiții de procedură privind edictarea normelor juridice. Comportamentul legal vizează atât activitatea de legiferare a Parlamentului, cât și stabilirea normelor interne de organizare și funcționare, care au o conexiune directă cu procesul legiferării.

48. Astfel, potrivit jurisprudenței sale anterioare (cazul Muruianu, Urechean etc.), Curtea va controla constituționalitatea actelor cu caracter individual contestate, referitoare la numirea și destituirea Procurorului General, sub aspectul **competenței autorității** de a adopta actele respective și al **procedurii de adoptare**.

1) Competența autorității de a adopta Hotărârea nr. 81 din 18 aprilie 2013

49. Curtea reține că articolul 66 lit.a) din Constituție prevede că Parlamentul adoptă trei categorii de acte: legi, hotărâri și moțiuni. Același articol, la lit.j), conferă Parlamentului funcția de a alege și numi persoane oficiale de stat, în cazurile prevăzute de lege.

50. Dezvoltând normele constituționale, articolul 11 alin.(2) lit.c) din Legea privind actele legislative prevede că hotărârile Parlamentului se adoptă pentru alegerea, numirea, revocarea, destituirea și suspendarea din funcții publice.

51. În conformitate cu prevederile art.125 din Constituție, Procurorul General este numit în funcție de către Parlament, la propunerea Președintelui acestuia, pentru un mandat de 5 ani.

52. Astfel, Curtea reține că funcția de Procuror General este o funcție publică, Procurorul General fiind o persoană oficială, exponent al unui interes public deosebit.

53. Curtea relevă că stipularea în Constituție a procedurii de desemnare a Procurorului General constituie o garanție a independenței acestuia și a exercitării cu imparțialitate a atribuțiilor ce-i revin conform Legii cu privire la Procuratură.

54. Totodată, Curtea reține că funcția de Procuror General este de cel mai înalt rang în cadrul organelor Procuraturii. Rolul important al acestei funcții derivă din sarcinile care revin Procuraturii, de a reprezenta interesele generale ale societății și de a apăra ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor, de a conduce și exercita urmărirea penală, de a reprezenta învinuirea în instanțele judecătorești, în condițiile legii.

55. Necesitatea stabilității mandatului de Procuror General este determinată de obligațiile funcționale ale titularului. Astfel, conform art. 27 din Legea cu privire la Procuratură, cele mai importante atribuții ale Procurorului General sunt: numirea procurorilor inferiori, exercitarea, directă sau prin intermediul adjuncților săi ori al procurorilor subordonați, a controlului asupra activității procurorilor; revocarea, suspendarea sau anularea actelor emise de procurori care contravin legii; sesizarea Curții Constituționale privind constituționalitatea legilor, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului.

56. În același timp, Procurorul General prezintă anual Parlamentului raportul despre starea legalității și a ordinii de drept din țară, precum și despre măsurile întreprinse pentru redresare. Raportul Procurorului General este făcut public și se plasează în internet pe pagina oficială a Procuraturii.

57. Curtea observă că la 18 aprilie 2013 Parlamentul, la inițiativa Președintelui acestuia, în temeiul articolelor 125 alin.(1) și (3) din Constituție și 40 alin.(1) din Legea nr.294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, a adoptat Hotărârea nr.81, prin care dl Corneliu Gurin a fost numit în funcția de Procuror General pentru un mandat de 5 ani.

58. Legalitatea și întrunirea tuturor cerințelor stabilite de lege pentru numirea dlui Corneliu Gurin în funcția de Procuror General au fost verificate de către **Comisia juridică, numiri și imunități** a Parlamentului, care a prezentat plenului Parlamentului un raport, în care **a conchis că această candidatură întrunește condițiile necesare pentru a deține funcția respectivă.**

59. Din normele constituționale și legale, Curtea conchide că actul contestat, fiind adoptat de Parlament la propunerea Președintelui Parlamentului, sub formă de **hotărâre**, corespunde sub acest aspect cerințelor prevăzute de articolele 66 lit.j) și 125 alin. (1) din Constituție.

2) Procedura de adoptare a Hotărârii nr. 81 din 18 aprilie 2013

60. Potrivit articolului 74 alin. (2) din Constituție, **hotărârile Parlamentului se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.**

61. Pentru a se pronunța asupra respectării procedurii de votare, Curtea a stabilit că aceasta depinde de concluziile expuse pe marginea constituționalității Hotărârilor Parlamentului nr. 98, 103 și 104.

62. Curtea reține că la 18 aprilie 2013 Parlamentul a adoptat Hotărârea nr. 81, prin care în funcția de Procuror General al Republicii Moldova a fost numit dl Corneliu Gurin, acesta acumulând 51 de voturi ale deputaților prezenți la ședința Parlamentului (conform stenogramei prezentate Curții).

63. Ulterior, în urma declarațiilor unor deputați, care au susținut că nu au votat Hotărârea nr.81, prin Hotărârea Parlamentului nr. 98 din 25 aprilie 2013 a fost constituită Comisia specială pentru examinarea circumstanțelor adoptării de către Parlament a Hotărârii nr.81.

64. Curtea constată că, în conformitate cu articolele 32 și 33 din Regulamentul Parlamentului, **Legislativul este în drept să constituie comisii speciale** pentru examinarea proiectelor de acte legislative, pentru elaborarea unor proiecte de acte legislative complexe **sau pentru alte scopuri**, indicate în hotărârea de înființare a comisiei respective.

65. În acest sens, Curtea relevă că Parlamentul a fost în drept să constituie o Comisie specială pentru examinarea circumstanțelor adoptării de către Parlament a Hotărârii nr.81.

66. Comisia specială a prezentat Parlamentului un Raport, în care a constatat încălcări legate de experiența profesională a candidatului și procedura de votare.

67. Prin Hotărârea nr.103 din 3 mai 2013, Parlamentul a aprobat Raportul Comisiei speciale și a propus abrogarea Hotărârii Parlamentului nr.81.

68. Curtea reține că, indiferent de încălcarea unor norme de tehnică legislativă (inițiativa membrilor Comisiei speciale privind abrogarea Hotărârii nr.81 a fost înregistrată cu o zi înainte de adoptarea Hotărârii nr.103, în care Parlamentul propune să fie abrogată Hotărârea nr.81 din 18 aprilie 2013 privind numirea în funcția de Procuror General), hotărârile privind constituirea comisiei speciale și aprobarea raportului acesteia în prezenta cauză nu produc efecte juridice directe și, din această perspectivă, nu pot fi declarate neconstituționale.

69. Pentru aceste considerente, Curtea decide **sistarea procesului** privind controlul constituționalității Hotărârilor Parlamentului nr. 98 și nr. 103, referitoare la constituirea comisiei speciale și aprobarea raportului acesteia.

70. În partea ce ține de Hotărârea nr. 104, prin care a fost abrogată Hotărârea nr. 81, Curtea menționează că **votul odată consumat** nu poate fi revizuit. O procedură de revizuire a votului nu este și nici nu poate fi prevăzută, deoarece ar zădărnici tot procesul legislativ și ar compromite autoritatea legislativă a statului, ar afecta securitatea raporturilor juridice și chiar securitatea națională, dacă s-ar admite posibilitatea revenirii, după o perioadă de timp, la voturile exprimate pentru adoptarea unor hotărâri sau legi, reieșind din interese politice sau personale de moment.

71. În același timp, Curtea reține că Hotărârea privind numirea în funcția de Procuror General se adoptă cu **majoritatea voturilor deputaților prezenți**. Potrivit stenogramei, la ședința Parlamentului s-a înregistrat prezența a **95 deputați**. În acest context, majoritatea deputaților prezenți a constituit **48 de deputați**. Astfel, chiar și în eventualitatea anulării a două voturi din cele 51, ar rezulta **49 de voturi pro**, ceea ce reprezintă mai mult decât majoritatea deputaților prezenți, necesară pentru adoptarea hotărârii.

72. În partea ce ține de argumentele referitoare la necorespunderea persoanei cerințelor legale privind experiența necesară, Curtea reține că faptul dacă aceasta corespunde sau nu cerințelor legale nu poate fi apreciat de Curte ca o problemă de drept susceptibilă controlului constituționalității. Această problemă comportă caracter de oportunitate și poate fi supusă interpretării de către organul legislativ suprem, dar nu de către organul de jurisdicție constituțională. Fiind circumstanțe de fapt, acestea nu pot fi analizate de Curte.

73. Curtea relevă că, în conformitate cu prevederile Regulamentului Parlamentului, doar **Comisia juridică, numiri și imunități** este responsabilă de a raporta în fața Parlamentului dacă un candidat la o funcție publică corespunde cerințelor legale. Raportul Comisiei juridice, numiri și imunități a fost pozitiv, nu a fost anulat și nici revizuit.

74. În context, Curtea reține că **abrogarea actului de numire a avut ca efect încetarea mandatului** Procurorului General. În scopul garantării independenței persoanei ce exercită o funcție de demnitate publică, normele constituționale și legale impun respectarea exercitării termenului mandatului. De regulă, **destituirea presupune o procedură mai**

complicată decât numirea în funcție sau cel puțin una echivalentă. Procedura de destituire este expres stipulată de lege pentru Procurorul General.

75. Astfel, în conformitate cu articolul 66 alin. (4) din Legea cu privire la Procuratură, Procurorul General poate fi eliberat din funcție înainte de expirarea mandatului de către Parlament, la propunerea Președintelui acestuia, doar în următoarele situații: *demisiei în condițiile art.67 alin.(2) din lege; depunerii cererii de eliberare din proprie inițiativă; pronunțării unei sentințe definitive de condamnare; pierderii cetățeniei Republicii Moldova.*

76. Această rigiditate decurge din rațiunea asigurării independenței persoanei față de acei care au votat pentru alegerea sau numirea sa.

77. Curtea reține că dl Corneliu Gurin a depus în fața Parlamentului jurământul, fapt consemnat în stenograma ședinței Parlamentului din 18 aprilie 2013. După depunerea jurământului, dl Corneliu Gurin a intrat oficial în exercițiul funcției de Procuror General al Republicii Moldova, iar actul numirii acestuia în funcția de Procuror General (Hotărârea Parlamentului nr.81 din 18 aprilie 2013) se consideră un **act consumat**.

78. În context, Curtea constată că revocarea din funcție a Procurorului General a avut loc cu eludarea normelor legale în acest sens, fiind adoptată **fără să existe în acest sens propunerea Președintelui Parlamentului și fără a fi respectate celelalte cerințe legale.**

79. În lumina celor expuse, **Hotărârea Parlamentului nr. 104** din 3 mai 2013 cu privire la abrogarea Hotărârii Parlamentului nr. 81 din 18 aprilie 2013 privind numirea în funcția de Procuror General **contravine dispozițiilor** articolelor 1 alin.(2), 2 alin.(2), 6, 7, 39, 76 și 125 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, precum și prevederilor altor acte legislative care vin să dezvolte normele constituționale.

80. Din analiza cadrului normativ menționat, precum și din analiza stenogramei ședinței Parlamentului din 18 aprilie 2013, Curtea reține că **la adoptarea Hotărârii nr. 81 privind numirea Procurorului General au fost respectate normele constituționale.**

În temeiul articolelor 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 60, 61, 62 lit.a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, în unanimitate, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. Se sistează procesul privind controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 98 din 25 aprilie 2013 privind constituirea unei Comisii speciale pentru examinarea circumstanțelor adoptării de către Parlament a Hotărârii nr. 81 din 18 aprilie 2013 privind numirea în funcția de Procuror General.

2. *Se sistează procesul privind controlul constituționalității* Hotărârii Parlamentului nr. 103 din 3 mai 2013 cu privire la Raportul Comisiei speciale pentru examinarea circumstanțelor adoptării de către Parlament a Hotărârii nr.81 din 18 aprilie 2013 privind numirea în funcția de Procuror General.

3. *Se declară neconstituțională* Hotărârea Parlamentului nr. 104 din 3 mai 2013 cu privire la abrogarea Hotărârii nr. 81 din 18 aprilie 2013 privind numirea în funcția de Procuror General.

4. *Se recunoaște constituțională* Hotărârea Parlamentului nr. 81 din 18 aprilie 2013 privind numirea în funcția de Procuror General.

5. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial.

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău, 20 mai 2013
HCC nr. 8
Dosarul nr. 15a/2013*